

C-302/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. április 11.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Corte suprema di cassazione (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. február 5.

Felülvizsgálatot kérelmező fél:

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale

Ellenérdekű fél:

WS

Az alapeljárás tárgya

Kérelem olyan másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránt, amelyben a fellebbviteli bíróság megállapítja, hogy állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg az olyan szabályozás, amely szerint a családmagnak járó támogatás összegének meghatározása szempontjából a családmagba nem tartoznak bele a 2011/98/EU irányelv értelmében összevont tartózkodási és munkavállalási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárnak a harmadik országnak minősülő származási államban tartózkodó családtagjai, ugyanakkor a tagállami állampolgár Unión kívül tartózkodó családtagjai a családmag részét képezik.

Az előzetes döntéshozatalra utalás tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján a 2011/98/EU irányelv 12. cikke (1) bekezdése e) pontjának, valamint az egyenlő bánásmód elvének az értelmezése.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a 2011. december 13-i 2011/98/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének e) pontját, valamint az összevont tartózkodási és munkavállalási engedéllyel rendelkezők és az állampolgárok közötti egyenlő bánásmód elvét, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek alapján a családmaghoz tartozók számbavételénél a családmagnak járó támogatás összegének meghatározása céljából nem tartoznak bele a családmagba – a tagállami állampolgárokra vonatkozó rendelkezésektől eltérően – az összevont engedéllyel rendelkező harmadik országbeli munkavállaló családtagjai, ha azok a harmadik országnak minősülő származási országban tartózkodnak?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

A harmadik országbeli állampolgárok valamely tagállam területén való tartózkodására és munkavállalására vonatkozó összevont engedélyre irányuló összevont kérelmezési eljárásról, valamint a harmadik országból származó, valamely tagállam területén jogszerűen tartózkodó munkavállalók közös jogairól szóló, 2011. december 13-i 2011/98/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 343., 1. o.) 12. cikke, amely értelmében a harmadik országból származó munkavállalók egyenlő bánásmódban részesülnek a lakóhelyük szerinti tagállam állampolgáraival – többek között – a szociális biztonság ágai tekintetében a 883/2004/EK rendeletben meghatározottak szerint (e) pont), valamint az irányelv (2), (19), (20), (24) és (26) preambulumbekzdése

A Bíróság 2017. június 21-i Martinez Silva ítélete (C-449/16, EU:C:2017:485)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Decreto legge 13 marzo 1988, n. 69, „Norme in materia previdenziale, per il miglioramento delle gestioni degli enti portuali ed altre disposizioni urgenti”, convertito in legge 13 maggio 1988, n. 153 (az 1988. május 13-i törvénnyé átalakított, a társadalombiztosítási szabályokról, a kikötői szervek vezetésének hatékonyabbá tételét célzó előírásokról és más sürgős rendelkezésekről szóló, 1988. március 13-i 69. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet, a GURI 1988. június 20-i 143. száma) 2. cikkének 1. bekezdése: „Az e cikkben előírt feltételek fennállása esetén az 1988. június 1-jén folyamatban lévő fizetési időszakról kezdődően a családi támogatásokat az alkalmazottak, nyugdíjasok és a munkaviszonyból eredő pénzügyi társadalombiztosítási ellátásra jogosultak [...], állami alkalmazottak [...] esetében a családmagnak járó támogatás váltja fel. 2. A támogatás az e rendelet mellékletét képező táblázat alapján eltérő mértékben jár a családmagba tartozó személyek számától és a családmag jövedelmétől függően. A fent említett táblázatban szereplő magasabb jövedelemszintek vonatkoznak [...] az olyan családmagokra, amelyek egyes tagjai – rokkantság vagy testi, illetve mentális rendellenesség miatt – egyáltalán nem vagy tartósan nem képesek

jövedelmező munkát végezni, vagy olyan kiskorú gyermekek, akik az életkoruknak megfelelő feladatok és funkciók ellátását illetően tartósan nehézségekkel küzdenek. Magasabb jövedelemszintek alkalmazandók [...], ha az 1. bekezdés szerinti személyek özvegy, elvált, különvált vagy egyedülálló személy jogállásával rendelkeznek. amennyiben a 6. bekezdésben meghatározott családmagba két vagy több gyermek tartozik, a járó támogatás havi összege 1994. július 1-jétől kezdődően – az első gyermek kivételével – gyermekenként [...] emelkedik. [...] 6. A családmagot a – ténylegesen különvált házastárs kivételével – a házastársak és a gyermekek, valamint a gyermekekkel egy tekintet alá eső személyek, [...] alkotják, feltéve, hogy az említett gyermekek és velük egy tekintet alá eső személyek 18 évnél fiatalabbak vagy – életkorra tekintet nélkül – rokkantság, vagy testi, illetve mentális rendellenesség miatt egyáltalán nem vagy tartósan nem képesek jövedelmező munkát végezni. [...]. 6-bis. Nem tartoznak bele a 6. bekezdésben meghatározott családmagba a külföldi állampolgár házastársa és gyermekei, valamint a külföldi állampolgárhoz tartozó, gyermekekkel egy tekintet alá eső személyek, ha a Köztársaság területén nem rendelkeznek tartózkodási hellyel, kivéve, ha az olasz állampolgárokat viszonyosság illeti meg abban az államban, amelynek állampolgárságával a külföldi rendelkezik, vagy ha a családi ellátások tárgyában nemzetközi megállapodás született. Azokat az államokat, amelyekkel viszonyosság áll fenn, a Ministro degli affari esteri (külgazdasági és külügyminiszter, Olaszország) való egyeztetést követően a Ministro del lavoro e della previdenza sociale (munkaügyi és társadalombiztosítási ügyekért felelős miniszter, Olaszország) határozza meg. [...]. [...] 8-bis. Minden családmag csak egyetlen támogatásban részesülhet. A támogatásban részesülő családmag tagjai más támogatásban vagy a jogosult személyétől függetlenül más családi ellátásban nem részesülhetnek. 9. A családmag jövedelmét a családmag tagjai által az adott év július 1-jét megelőző naptári évben megszerzett, a természetes személyek jövedelemadójaival terhelt összes jövedelem összege képezi, amely a támogatás kifizetése szempontjából a következő évben június 30-ig vehető figyelembe. [...] Ezenfelül a jövedelembe – jellegétől függetlenül – beleszámít minden, [...] meghaladó [...] jövedelem. A jövedelembe – elnevezésüktől függetlenül – nem számítanak bele a végkielégítések és az ilyen végkielégítésekre kapott előlegek, valamint az e cikk szerinti támogatás. [...]”.

Decreto legislativo 4 marzo 2014, n. 40, „Attuazione della direttiva 2011/98/UE [...]” ([...] 2011/98/EU irányelv átültetéséről szóló, 2014. március 4-i 40. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet, a GU 2014. március 22-i 68. száma)

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 WS Srí Lanka-i állampolgár, aki 2011. december 9-től munkavállalási engedéllyel és 2015. december 28-tól a 40/2014 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet szerinti összevont munkavállalási engedéllyel rendelkezik. Családtagjai (feleség és két gyermek) 2014. január és június között, valamint 2014. július és 2016.

június között elhagyták Olaszországot, hogy visszatérjenek a származási országukba (Srí Lanka). A munkáltató és az INPS (országos társadalombiztosítási intézet, Olaszország) ezen időszakok vonatkozásában megtagadta WS-től a családmagnak járó támogatást amiatt, hogy a 69/88 rendkívüli törvényerejű rendelet 2. cikkének 6-bis bekezdése a külföldi állampolgárok vonatkozásában az említett támogatás meghatározásával kapcsolatos számbavételnél nem veszi figyelembe a munkavállaló házastársát és gyermekeit, ha azok Olaszországban nem rendelkeznek tartózkodási hellyel.

- 2 Míg a Tribunale di Alessandria (alessandriai bíróság, Olaszország) elutasította a WS által az említett elutasítás ellen előterjesztett keresetet, a Corte d'appello di Torino (torinói fellebbviteli bíróság, Olaszország) a 2011/98/EU irányelv olasz jogrendbe még át nem ültetett, de közvetlen hatályú 12. cikke alapján megállapította a fent említett 2. cikk 6-bis. bekezdésének hátrányosan megkülönböztető jellegét és mellőzte annak alkalmazását.
- 3 Az országos társadalombiztosítási intézet a másodfokú ítélet megsemmisítése céljából felülvizsgálati kérelmet terjeszt elő.

Az alapeljárás felperesének főbb érvei

- 4 Az országos társadalombiztosítási intézet álláspontja szerint a 2011/9/EU irányelv értelmezését – a megtámadott ítéletben szereplő megállapítással ellentétben – a (8), (19), (20), (24) és (26) preambulumbekzdés alapján is kell elvégezni, amely preambulumbekzdések kiemelik, hogy az összevont tartózkodási és munkavállalási engedéllyel rendelkező személyek helyzete eltér a 2003/109/EK irányelv szerinti tartózkodási engedéllyel rendelkező személyekétől, hogy nem létezik az uniós országokra vonatkozó közös európai szabályozás az olyan jogosultságok tárgyában, amelyekkel kapcsolatban a harmadik országbeli állampolgárok számára biztosított lenne az egyenlő bánásmód, kiemelik azt a célkitűzést, hogy az irányelv nem biztosíthat jogokat olyan helyzetekkel kapcsolatban, amelyek kívül esnek az uniós jog hatályán, mint például a harmadik országban tartózkodó családtagokkal kapcsolatban, és hogy az egyes tagállamok mérlegelési mozgásterükben korlátozhatják a harmadik államok állampolgárai javára biztosítandó szociális biztonsági ellátások nyújtását, összegét és időszakát. A szóban forgó, családmagnak járó támogatás nem ellátási, hanem társadalombiztosítási jellegű támogatás, szemben azzal az ellátással, amelynek alkalmazhatóságát a Bíróság a Martinez Silva ügyben megállapította.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 5 A családmagnak járó, a 69/1988 rendkívüli törvényerejű rendelet 2. cikkében meghatározott támogatás olyan keresetkiegészítés, amely valamennyi munkavállalót és nyugdíjast vagy munkaviszonyból eredően társadalombiztosítási ellátásra jogosultat megillet, feltéve hogy családmagjuk jövedelme nem halad meg egy bizonyos határértéket.

- 6 Az említett támogatás országos társadalombiztosítási intézetet terhelő összegét a családmagot alkotó családtagok és a gyermekek számával, valamint a családi jövedelemmel arányosan állapítják meg. A munkáltató ezt a hozzájárulást a díjazással együtt, a munkavállaló bruttó díjazásának százalékában fizeti ki. Ezt követően az országos társadalombiztosítási intézet véglegesen elszámolja egymással szemben a munkáltató által kifizetett támogatásokat és a munkáltató által megfizetendő társadalombiztosítási járulékokat.
- 7 A nemzeti ítélkezési gyakorlat a támogatást egyes esetekben *társadalombiztosítási jellegű* támogatásként határozta meg, mivel a nyugdíjnak vagy a díjazásnak – az elvégzett munkával arányos és az összes munkáltató által befizetett járulékokból finanszírozott, a kellő jövedelemmel összességében nem rendelkező családok esetében a kellő jövedelem biztosítását célzó – kiegészítéséről van szó, más esetekben viszont *ellátási jellegű* támogatásként határozta meg, tekintettel arra, hogy mind a támogatás összege, mind pedig a támogatás kifizetésének alapját képező jövedelem magasabb az olyan családok esetében, amelyek magasabb fokú védelemre érdemesek amiatt, hogy tagjaik között rokkant személyek vagy rászoruló gyermekek vannak.

A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a különbségtétel nem tűnik relevánsnak, mivel mindegyik esetben a 2011/98/EU irányelv 12. cikke (1) bekezdése e) pontja rendelkezésének hatálya alá tartozó intézkedésről van szó.

- 8 Az előzetes döntéshozatalra utalást igazoló értelmezési kétely merül fel amiatt, hogy a jog a családmaghoz tartozó személyeknek alapvető jelentőséget tulajdonít a támogatás felépítése szempontjából és e személyeket lényegében a díjazás jogosultjának vagy a nyugdíjban járó pénzügyi ellátás kedvezményezettjeként határozza meg: úgy tekinthető-e, hogy – az állampolgár ténylegesen már nem Olaszországban tartózkodó családtagjaival ellentétben – nem tartoznak bele a családmagba a külföldi állampolgár családtagjai, ha azokról már nem állítható, hogy ténylegesen Olaszországban tartózkodnak és a származási országukkal nem állnak fenn a viszonyosság feltételei, figyelembe véve a 2011/98/EU irányelv (20) preambulumbekkezdésében megjelölt célkitűzéseket: „[...] Az ezen irányelvben meghatározott területeken az egyenlő bánásmóddhoz való jogot nemcsak [...] kell biztosítani, [...] beleértve a harmadik országból származó munkavállalók azon családtagjait, akiknek tartózkodását a családdegysítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv alapján engedélyezték a tagállam területén”, és a (24) preambulumbekkezdésében megjelölt célkitűzéseket: „A harmadik országból származó munkavállalóknak a szociális biztonság tekintetében egyenlő bánásmódban kell részesülniük. [...] Ez az irányelv továbbá nem biztosíthat jogokat olyan helyzetekkel kapcsolatban, amelyek kívül esnek az uniós jog hatályán, mint például a harmadik országban tartózkodó családtagokkal kapcsolatban. Ez az irányelv kizárólag azon családtagok vonatkozásában biztosíthat jogokat, akik a harmadik országból származó munkavállalókhoz azért csatlakoznak, hogy családdegysítés jogcímén tartózkodjanak valamely tagállamban, illetve azon családtagok vonatkozásában, akik már jogszerűen tartózkodnak az adott tagállamban”.

- 9 A Bíróság eddig kizárólag olyan ügyekben foglalt állást, amelyekben mind az érvényesíteni kívánta, szociális védelemhez való jogok jogosultjai, mind pedig azok családmagjának összes tagja huzamosan a tagállamban tartózkodtak vagy egyik tagállamból a másikba költöztek át. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tehát példa nélküli.

MUNKADOKUMENTUM